

влияние върху революционната емиграция, за разбирателството ѝ с богатите емигранти не се очертавали положителни перспективи.

Всичко това показва и обективността на очакванията за сръбско-турска война, и разпространението им практически във всички български среди през критичните месеци на усилената подготовка и хода на Априлското въстание. Кое то пък означава, че самата политическа действителност и активната фаза, в която навлязали Източният въпрос и Източната криза, подсказвали и обуславяли както очакванията и на българските революционери, и на Сърбия взаимно да си осигурят гръб чрез едновременни антитурски действия, така и неизбежността на подобни разбирания, настроения и политически изводи в двете съседни страни.

Това е обективната ситуация,⁸² но въпреки нея и в този случай по отношение на П.Хитов, както и на Л.Каравелов, се прилагат различни критерии от използваните за останалите групи и дейци, също като тях убедени в благоприятността на войната на Сърбия за българското въстание. Повтарят се обичайните преднамерени и неверни подозрения за войводата, а се проявява пълна безкритичност и неаналитичност за другите лица и среди, които очаквали също войната на Сърбия, търсели и реализирали контакти с белградското правителство и се договаряли с него, при това често по-непредпазливо поради по-слабата си осведоменост и опит.

Случаят с изпращането на Г.Живков в Белград очертава такава картина. Сам той и определилите го за толкова важна мисия не били добре ориентирани за ситуацията в Сърбия, за вътрешните и международните обстоятелства, от които зависело решението за войната срещу Турция. Не познавали и политическите позиции на сменящите се сръбски правителства, на отделните министри и други политици. Пратеникът, не особено активен през 70-те години, не бил известен на официалните среди в княжеството, освен със старата и неблагоприятна история от 1869-1870 г. за връзките му с лица от турския шпионаж, която се знаела и в Сърбия. Слуховете за шпионската афера били припомнени във връзка с посещението му в Белград. Наложило се П.Хитов да разясни историята на военния министър, който не бил склонен да приеме Живков поради съмнения, че може да е шпионин. Така че възможността да разговаря с министъра пратеникът и приятелите му дължали на личната препоръка на Хитов, че е почтен човек и може да се преговаря с него. Не по-малко важно било и онова, което Г.Живков научил от П.Хитов за политическите условия в Сърбия.

Късните спомени на Хитов ни предоставят важни свидетелства за твърде полезната за българското революционно движение негова роля и за ясения политически поглед, който той имал за непоследователността и скритите опасности на сръбската официална политика, но едновременно и за умението му да се възползва своевременно от изгодните за България моменти в тази политика и възникващите обстоятелства. Мемоарният разказ на войводата е особено ценен, защото осветлява достоверно мисията на Живков, изворите за която разкриват само замислите за нея, но не и реалното ѝ протичане, и особено факта, че тя била всъщност неосъществима без участието и съдействието на Хитов.